

NAMDAL SETTEFISK AS
Skorstad
7819 FOSSLANDSOSEN

Deres ref:
Vår ref: 2017/014904
Dato: 25.04.2017
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

STADFESTELSE AV VEDTAK OM AVSLAG PÅ DRIFTSPLANSØKNAD FOR 2017-18.

Vi viser til klage datert 22.2.2017 på vedtak fra Mattilsynet, avd. Namdal. Vedtaket gjelder avslag på driftsplansøknad for 2017 - 2018.

I klagesaker kommer saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven kapittel VI Om klage og omgjøring til anvendelse. Vi har vurdert at vilkårene for å ta klagen til behandling er oppfylt.

Sakens bakgrunn

- Tidlig på 2000-tallet var det stor tro på oppdrettstorsk. I løpet av få år ble det investert mye i denne næringen. Problemer med bl.a. sykdom og kjønnsmodning gjorde at produksjonen av oppdrettstorsk sank til nær null i 2014. I 2002 besluttet regjeringen å starte et avlsprogram for torsk. Fiskeriforskning i Tromsø, nå Nofima, har drevet dette Torskeavlsprogrammet siden den tid, og har nå avlet fram en torsk som egner seg bedre til oppdrett.
- Namdal Settefisk er et av to oppdrett i landet som setter ut torskeyngel fra dette avlsprogrammet.
- 2015: Nofima klekket 2015-generasjon torskeyngel i sitt anlegg.
- Juli 16: Torskeyngelen ble til settefisk, og Namdal settefisk fikk overført og satte ut individer med en snittvekt på på sin lokalitet 33377 Finnangerøya.
- 6.9.16: Sykdom påvist. Diagnose: Klassisk vibriose.
- 14.9.16: All fisk på lokaliteten ble behandlet med oksolinsyre. fisk gikk tapt.
- 15.12.16: I følge besøksrapport fra Marin Helse var det fortsatt etter utbruddet, men de utgjorde ikke noe stort problem. Dødeligheten var på dette tidspunktet per måned. Men det var tegn til begynnende kjønnsmodning på flere av dødfiskene.
- 19.1.17: Namdal Settefisk søkte om dispensasjon til å sette ut en ny årsgenerasjon på samme lokaliteten. I driftsplansøknaden for tidsrommet 2017 – 18 (datert 20.1.17) beskrives en driftsplanendring som innebærer dispensasjon til å sette ut torskeyngel av 2016-generasjon i juni 2017 og å brakklegge lokaliteten 24.12.2018. vs. etter at denne sistnevnte 16-generasjonen var utslaktet. I følge den samme søknaden skal 15-generasjonen slaktes ut i tidsrommet juli/avg. til des. 2017.
- 3.2.17: Avd. Namdal gav avslag på dispensasjonssøknaden av 19.1.17.
- 22.2.17: Namdal Settefisk klaget på avd. Namdal sitt vedtak om avslag på endret driftsplan.

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Geir Jakobsen
Tlf: 22 40 00 00 / 22778151
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

www.mattilsynet.no

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

Klagers anførsler

- Torsken har en noe ulik produksjonssyklus enn laks. Dette vil vanskeliggjøre koordinering av en felles brakklegging med lakseoppdrett.
- Mye sykdom før, men ikke nå. Avl har gjort settefisken mye bedre enn før.
- Vibrioseutbrudd høsten 2016 bør ikke være diskvalifiserende for et nytt utsett på samme lokalitet, da denne sykdommen kan holdes under kontroll med antibiotika slik at velferden er sikret og risikoen for stor dødelighet minimalisert.
- Det er et lavt antall fisk som er utsatt.
- 16-generasjonen vil bli vaksinert mot vibriose.
- Det er begrenset tilgang på yngel fra Nofima og torskeavlsprogrammet. Utsettene blir meget dyre på lokalitets-nivå (lite fisk tilgjengelig) hvis man i år blir nødt til å sette ut fisk på en helt ny lokalitet.
- Det trengs selskaper som er villige til å prøve ut disse nye generasjonene.
- I regjeringen sin nye havstrategi er det lagt vekt på å utvikle andre oppdrettsarter.
- Nofima er avhengig av produksjonsoppfølging gjennom matfiskoppdrettere for å få et grunnlag for videre avlsarbeid.
- Det er et ønske om å vinne erfaring med et begrenset antall fisk før oppskalering til full produksjon.
- Mattilsynet må gjøre en realistisk vurdering av faren for sykdomsspredning og negativ miljøeffekt. Ikke bare slavisk følge et regelverk som er laget for storskala lakseoppdrett. En strikt håndheving av reglene for brakklegging og årsklasseseparasjon er nødvendig og vil påføre torskeoppdrettere faglig ubegrunnede kostnader som kan gjøre det vanskelig for nye aktører å starte oppdrett av torsk.

Relevant regelverk

Dyrevelferdsloven. § 24 b og c.

Akvakulturdriftsforskriften. §§ 28, 40c og 68

Førsteinstansens anførsler

- I henhold til akvakulturdriftsforskriften § 40, Driftsplan og brakklegging, skal alle lokaliteter i sjøvann tømmes og brakklegges i minimum 2 måneder etter hver produksjonssyklus.
- For driftsplan for 2016 skrev avd. Namdal følgende: *"Brakkleggingstid: Det er krav om minimum 2 måneder brakkleggingstid fra anlegget er tømt for fisk, nøter tatt opp og anlegget for øvrig er rengjort. Dersom driftsplan for en lokalitet i koordineringsområde ikke kan godkjennes, vil dette medføre at koordineringsområdet som en helhet ikke kan godkjennes, hvilket vil si at ingen lokaliteter i koordineringsområdet får sine driftsplaner godkjent. Det er derfor svært viktig at alle virksomheter overholder sine soneavtaler."*
- Lokalitet Finnangerøya ligger i sone hvor det er felles brakklegging 15.06.17 til og med 15.07.17.
- Brakklegging mellom produksjonssykluser er et viktig smitteforebyggende tiltak. Per dags dato finnes det ingen andre muligheter for å bryte smittesyklus hvor det står fisk i åpne merder. Brakklegging mellom generasjoner er en bærebjelke i det preventive arbeidet i forhold til fiskehelse, for å hindre overføring av kjente og ukjente patogener mellom utsett og generasjoner.

Vår vurdering

Namdalen settefisk AS søkte i dokument datert 19.1.17 og i dokumentet «driftsplansøknad for 2017 og 18», datert 20.1.17 om driftsplanendring som innebærer dispensasjon fra

- 1) krav om brakklegging mellom hver produksjonssyklus
- 2) brakkleggingstidsrom som samsvarer med datoer for koordinert brakklegging i den aktuelle sonen

Dyrevelferdsmessige aspekter ved saken.

I følge dyrevelferdslovens § 24 skal dyr beskyttes mot sykdom, og smitte skal begrenses.

Akvakulturdriftsforskriftens § 28 forbyr utsett av fisk med pågående klinisk sykdomsutbrudd dersom det er grunn til å tro at fisken som settes ut vil bli syk og påføres vesentlige unødige påkjenninger.

Torskeoppdrett har tidligere hatt en historie der det har vært store problemer med bl.a.

- tidlig kjønnsmodning, som både medfører store belastninger for de individene det gjelder. De vil også være mer utsatt for sekundære sykdommer.
- bakteriesykdommer, som f.eks. vibriose, furunkulose (klassisk og atypisk) og franciscellose.

Søknaden gjelder dispensasjon for utsett av 2016-generasjon på en lokalitet der det allerede står 2015-generasjon oppdrettstorsk. 15-generasjonen gjennomgikk et sykdomsutbrudd med vibriose i september i fjor, der individer døde. Etter 7 måneder i sjøen var den akkumulerte dødeligheten drøye av totalt utsett som var individer. For tiden er bakgrunnsdødeligheten lav, men bakteriesykdommene tiltar gjerne med stigende temperatur.

I tillegg viste en del av 15-generasjonen allerede etter et halvt år i sjø tegn til kjønnsmodning. Jfr. det som står i besøksrapporten av 15.12.16: «...kunne konstatere tegn til full kjønnsmodning på flere av dødfiskene». Tidlig kjønnsmodning var en av de store utfordringene i tidligere års torskeoppdrett. Kjønnsmoden fisk som blir gående i mærl bidrar til et økt smittepress.

Det er erfaringer for at samme populasjon av torsk får gjentatte utbrudd av vibriose. Om dette skyldes eksponering for nye serovarianter av *Vibrio anguillarum* eller manglende immunitetsutvikling etter infeksjon i populasjonen og ny infeksjon med samme er uvisst. Det er derfor mulig at en torskepopulasjon som hadde vibriose sist høst kan få nye utbrudd vår/sommer, når temperaturen i vannet stiger. Det er svært sannsynlig at slike eventuelle utbrudd vil bidra til økt smittepress på nærliggende populasjoner, jfr. faglige råd fra Vetr.Instituttet (vedlegg).

I følge telefonsamtale med av 27.3.17 har 2015-generasjonen ikke gjennomgått vaksiner. Det har derimot 2016-generasjonen.

Utsjekk med leverandøren Pharmaq (jfr. vedlegg) viser at det var et større tilbud på vaksiner for 6-8 år siden da torsk ble produsert i større volum.

Da var to torskevaksiner tilgjengelige:

- en for dypping av liten fisk
- en oljebasert for fisk på 40-60 gram som skulle beskytte fisken fram mot slakt.

Den vannbaserte dyppvaksinen (Alpha Marine Vibrio) har fortsatt markedsføringstillatelse men den blir ikke produsert lenger. Vaksinen inneholdt 3 ulike *Vibrio Anguillarum* (O1, O2a og O2b). Den oljebaserte vaksinen inneholdt de samme vibrioartene og i tillegg atypisk *Aeromonas salmonicida* fra torsk.

Pharmaq har for tiden følgende vaksiner tilgjengelige:

- en dyppvaksine til rognkjeks som inneholder to stammer *V. anguillarum* (O1 og O2a) siden O2b ikke er et problem på rognkjeks.
- oljebasert vaksine til injeksjon av rognkjeks som inneholder de samme 2 *vibrio* stammene, samt to stammer atypisk *A. Salmonicida*, hvorav en av dem er den samme som i torskevaksinen.

De to rognkjeksvaksinene kan per i dag brukes som en erstatning for de tidligere markedsførte torskevaksinene. De kan gi tilsvarende med unntak av *V. anguillarum* O2b som ikke vil være dekket. Dette er en vesentlig mangel. I de årene torskeoppdrett hadde et betydelig omfang, var serovar O2b den *V.anguillarum* som var:

- vanligst, den stod for ca. 80% av utbruddene.
- mest virulent.

At den oljeholdige vaksinen til rognkjeks også inneholder en stamme atypisk *A. salmonicida* fra torsk vil bidra positivt til sjukdomsstatus hos fisken. Men håndtering/vaksinering kan potensielt gi mer dødelighet enn ikke å vaksinere. I følge tidligere erfaring, var det nokså vanlig med utbrudd av vibriose rett i etterkant av stikkvaksinering av torsk, jfr. Veterinærinstituttets faglige råd (jfr. vedlegg).

I følge Nofima er den omsøkte 2016-generasjon dyppvaksinert ved ca. 1 og 5 gram med vannbasert dyppvaksine.

Dagens vaksiner til laksefisk består av adekvate og gjennomprøvde oljebaserte kombinasjonsvaksiner og har så langt løst de fleste av problemene med bakterie-infeksjoner hos laksefisk. Derimot har tilgjengelige vaksiner som kan brukes til torsk per i dag en begrenset virkning mot aktuelle vibriose-patogener og det er usikkert i hvor stor grad fisken kan tåle en oljebasert stikkvaksine. Det er svært sannsynlig at en eventuelt utsatt 2016-generasjon i dette anlegget hadde fått vibrioseutbrudd en tid etter utsett. Utbruddet ville trolig blitt forsterket ved at den stod på samme lokalitet som 2015-generasjonen, omtalt foran. Jfr. § 28 og forbudet mot å utsette fisk for sykdom og vesentlige unødige påkjenninger.

Smittemessige aspekter ved saken.

Akvakulturdriftsforskriftens § 40 har tatt inn krav om brakklegging: Lokalteter i sjøvann med matfisk og stamfisk skal tømmes og brakklegges i minimum 2 måneder etter hver produksjonssyklus. Tidligere var det ikke godkjenningsskrav for driftsplan i torskeanlegg. Dette ble endret 1.1.2010. Fra da av har det vært krav om godkjenning av driftsplan også for torsk. Av klagers driftsplansøknader (sendt hhv. 2016 og 17) går det fram at en produksjonssyklus, definert som i § 40, varer fra utsett i ca. juni til ca. desember det påfølgende året, dvs. ca 1,5 år eller noe mer.

§ 40 gir også grunnlag for å kreve koordinert brakklegging i et geografisk område. Lokaliteten til Namdal Settefisk på Finnangerøya ligger i en sone hvor det er felles brakklegging fra 15.06.17 til og 15.07.17. Et argument for at også torskeoppdrett må inngå i en slik koordinert brakklegging er at patogener kan gi sykdom på tvers av artsgrensene. Det er tilfelle for VHS/IHN, men dette er sjeldne sykdommer. For bakteriesykdommene vibriose og furunkulose kan det være tilfelle, men laksefisk er godt beskyttet gjennom oljebasert vaksine. En torskelokalitet med et lite antall fisk vil utgjøre en minimal smittespredningsrisiko for omkringliggende oppdrett med laksefisk, se vedlegg med kart. Vi vurderer det derfor slik at lokaliteten ikke nødvendigvis trenger å synkronisere sin brakkleggingsperiode med laksefisklokalitetene.

Vurdering av anførsler fra klager.

I de påfølgende avsnittene vurderer vi mer spesifikt anførselene fra klager og eller de dokumenter som klager har lagt ved:

Anførsler:

- Torsken har en noe ulik produksjonssyklus enn laks. Dette vil vanskeliggjøre koordinering av en felles brakklegging med lakseoppdrett.

Vurdering:

Mattilsynet region midt skriver i sitt oversendelsesbrev av 6.3.17: «Avslag på driftsplan er gitt på grunnlag av manglende brakklegging mellom ulike generasjoner torsk. Det er ikke lagt vekt på brakklegging i sonene eller av hensyn til lakselus».

Det er ikke et eksplisitt uttrykt krav i akvakulturforskriftens § 40 eller andre paragrafer om at brakklegging i torskelokaliteter skal synkroniseres med laksefisklokaliteter. Det er et begrenset antall patogener som krysser artsgrensene fra torsk til laks eller vice versa. Laksefiskene på sin side er godt beskyttet mot de fleste svært sykdomsframkallende bakterier gjennom en godt dokumentert, polyvalent, oljebasert vaksine.

Anførsler:

- Mye sykdom før, men ikke nå. Avl har gjort settefisken mye bedre enn før.
- Vibrioseutbrudd høsten 2016 bør ikke være diskvalifiserende for et nytt utsett på samme lokalitet, da denne sykdommen kan holdes under kontroll med antibiotika slik at velferden er sikret og risikoen for stor dødelighet minimalisert.
- Det er et lavt antall fisk som er utsatt.
- 16-generasjonen vil bli vaksinert mot vibriose.

Vurdering: Nofima hevder i sin attest vedlagt i klagesaken at det er stor avlsmessig framgang for denne typen oppdrett. sa i smt. av 27.3.17 at det ikke er selektert spesifikt mot tidlig kjønnsmodning. P.t. vil 5% av hannfisken bli kjønnsmoden ved 1 år og ca. 95% av begge kjønn ved 2 år. To generasjoner er selektert med henblikk på sykdomsresistens mot vibriose. Det foreligger lite konkret dokumentasjon på hvordan den avlsmessig forbedrede torsken klarer seg i matfiskfasen, men i følge er dødeligheten ca. fra utsett til slakting, dvs. bedre enn laksefisken. Så langt har 15-generasjonen i det aktuelle anlegget hatt noe dødelighet på grunn av vibriose og vist tendenser til for tidlig kjønnsmodning etter 7 måneder.

16-generasjonen har så langt vært dyppvaksinert med vannbasert vaksine uten serovar O2b, se foran. Det stemmer, som klager anfører, at dødelighet kan holdes under kontroll med kjemoterapeutika som f.eks. oksolinsyre. I dagens situasjon, med en tiltakende resistensutvikling mot antibakterielle midler, bør en husdyrproduksjon likevel unngå slike midler så langt mulig, og heller satse på smitteforebyggende tiltak.

Anførsler:

- Det er begrenset tilgang på yngel fra Nofima og torskeavlsprogrammet. Utsettene blir meget dyre på lokalitets-nivå (lite fisk tilgjengelig) hvis man i år blir nødt til å sette ut fisk på en helt ny lokalitet.
- Det trengs selskaper som er villige til å prøve ut disse nye generasjonene.
- I regjeringen sin nye havstrategi er det lagt vekt på å utvikle andre oppdrettsarter.
- Nofima er avhengig av produksjonsoppfølging gjennom matfiskoppdrettere for å få et grunnlag for videre avlsarbeid.
- Det er et ønske om å vinne erfaring med et begrenset antall fisk før oppskalering til full produksjon.
- Mattilsynet må gjøre en realistisk vurdering av faren for sykdomsspredning og negativ miljøeffekt. Ikke bare slavisk følge et regelverk som er laget for storskala lakseoppdrett. En strikt håndheving av reglene for brakklegging og årsklasseseparasjon er unødvendig og vil påføre torskeoppdrettere faglig ubegrunnede kostnader som kan gjøre det vanskelig for nye aktører å starte oppdrett av torsk.

Vurdering: Namdalen Settefisk AS drifter et akvakulturanlegg og er følgelig underlagt og vurdert etter samme regelverk som annen kommersiell oppdrettsvirksomhet, herunder kravene i akvakulturdriftsforordningen.

Brakkleggingskravet er begrunnet med et veletablert prinsipp for smittebegrensning i fiskeoppdrett. Det er regnet som god smittehygiene å bryte en eventuell oppvekst av smittestoff med jevne mellomrom. I dette tilfellet er det sannsynlig at 15-generasjonen får et nytt utbrudd av vibriose, og følgelig kunne ha påvirket en eventuell nabopopulasjon bestående av 16-generasjonen. Lengden på en produksjonssyklus er avhengig av art og temperaturforhold. I følge etablert forvaltningspraksis kan vår- og sommerutsett i et oppdrettsanlegg innen samme kalenderår regnes inn i en og samme produksjonssyklus. Derimot kan ikke vår- og sommerutsett i samme anlegg to år på rad regnes inn under en og samme produksjonssyklus.

For å få dispensasjon kreves at det dreier seg om «særlig tilfelle» jfr. akvakulturdriftsforordningens § 68. Klager hevder at torsken skal produseres i forskningsøyemed, og at driften er avhengig av produksjonsoppfølging. Når det gjelder den begrensede tilgangen på yngel og avhengighet av produksjonsoppfølging, er dette risiko knyttet til driften selv. Det er oppdretters ansvar å drive i tråd med gjeldende regelverk, og Namdalen Settefisk AS kan ikke basere sin drift på dispensasjon fra regelverket. Mattilsynet kan ikke dispensere fra lovverket dersom hensyn til smittevern og dyrevelferd tilsidesettes.

Klager hevder også at torskeoppdrett medfører så liten risiko for smittespredning til andre arter, at det ikke står i forhold til konsekvensene ved å ikke ha muligheten til kommersiell drift etter den omsøkte driftsplanen. Hovedkontoret medgår at smittevurderinger alltid vil inneholde usikkerhetsmomenter. Førre-var-prinsippet er et bærende prinsipp i forvaltning av dyresykdommer. I forarbeidene til Matloven (Ot. Prp. nr. 100 (2002-2003) står det på s. 52:

«Departementet legger imidlertid til grunn at førre-var betraktninger på generelt grunnlag er, og vil fortsette å være, et bærende prinsipp i forvaltning og håndhevelse av helse- og miljøspørsmål under loven. Det vil være langt bedre å vise forsiktighet i forkant enn å måtte prøve å bøte på konsekvensene i etterkant.»

Slik hovedkontoret ser det, var det i denne saken både nødvendig og forholdsmessig av førsteinstans å avslå søknaden om dispensasjon fra brakkleggingskravet. Ved å legge et førre-var prinsipp til grunn for vurderingen, mener hovedkontoret det er viktig å unngå smitte fra en generasjon fisk til en annen. Å tillate en nytt utsett av fisk vil innebære en uakseptabel risiko for svekket dyrevelferd og forverret smittesituasjon på lokaliteten.

Konklusjon

Konklusjon Utsett av 2 årsgenerasjoner mellom brakkleggingsperiodene er ikke i tråd med akvakulturforskriftens § 40. Det er heller ikke grunnlag for å gi dispensasjon. Avdelingskontorets vedtak stadfestes. I dagens situasjon er det derimot ikke nødvendig for Namdalen Settefisk å synkronisere torskelokaliteten sin med laksefisklokalitenes koordinerte brakklegging i den aktuelle sonen. Merk likevel at sykdomssituasjonen kan forandre seg, og det kan f.eks. bli aktuelt med bekjempelses-soner. I så fall må det tas opp til ny vurdering om hele sonen skal saneres og brakklegges synkront, uavhengig av fiskearter og smitteagens. Jfr. faglige råd fra Veterinærinstituttet (vedlegg). Vedtaket er endelig og kan ikke påklages videre, se forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er fattet med hjemmel i dyrevelferdsloven § 23

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages videre, se forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedlegg:

- Faglige råd fra Veterinærinstituttet.
- Svar fra Pharmaq
- Kart over området.

Med hilsen

Friede Andersen
seksjonssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Likelydende brev sendes til:
FISKERIDIREKTORATET REGION TRØNDELAGE, Postboks 185 Sentrum, 5804 BERGEN

